

Pressemeddelelse

6.12.2016

Danmarks Teglværker – Hedensted præsenteret på Glud Museum

Det tredje bind i serien *Danmarks Teglværker* blev præsenteret for offentligheden torsdag den 1. december på Glud Museum. Bogen fortæller om de historiske teglværker i Hedensted Kommune. Bag serien står Teglværksinitiativerne i Danmark. Teglværksinitiativerne er et samarbejde mellem en række institutioner og foreninger til bevaring af teglværkernes kulturarv. De omfatter Cathrinesminde Teglværk ved Flensborg Fjord, Nivågård Teglværks Ringovn i Nordsjælland, Lilleskov Teglværk på Fyn, Skærum Mølle i Vestjylland og Teglværksgruppen i Horsens. Sidstnævnte gruppe dækker over forfatterne til dette bind: Verner Bjerge og Jacob Hanquist Petersen. Serien udgives af Museum Sønderjylland Cathrinesminde Teglværk, museet for Danmarks Teglværkshistorie.

Danmarks Teglværker er en åben serie om historisk dokumenterede store og små teglværker og teglgårde inden for grænserne af de nutidige kommuner i Danmark. De mange stednavne, og især gadenavne, med *tegl* giver et fingerpeg om, at der har været mange teglværker. Men de færreste forestiller sig vel, at der har været op imod 3000 teglværker og teglgårde i Danmarks 98 kommuner. Det første bind beskrev 48 teglværker i Horsens Kommune og det andet bind 28 i Fredensborg og Hørsholm Kommuner. Det nye bind behandler 53 teglværker i inden for grænserne af den nuværende Hedensted Kommune. Og der er langt igen.

Ideen til et oversigtsværk over teglværker i Danmark opstod allerede på et årsmøde i Teglværksforeningen for Jylland på Hotel Royal i Aarhus i 1928. Det var på den tid meget populært at udgive oversigtsværker over erhvervene eller stænderne, som de ofte blev kaldt, f.eks. Dansk Fiskeristat, Mejeristat, Magisterstat osv. Disse værker præsenterede den pågældende branches medlemmer, fremhævede dens særlige samfundsnytte og gav den et ansigt overfor offentligheden.

Der var på det tidspunkt nok at skrive om, idet der var omkring 300 hundrede aktive teglværker i Danmark, hvor der i dag i 2016 kun er 15 tilbage – lidt afhængigt af, hvordan man tæller dem. Men ideen blev aldrig virkeliggjort. Det forsøger Teglværksinitiativerne at råde bod på. Teglbranchen har været en stor industrigren, der mere end mange andre industrier også har spillet en rolle i landdistrikterne. Teglværkerne kan fortælle en længere historie end de fleste andre industrier, da der er produceret teglsten i Danmark i over 800 år. De fortæller også om andet end tegl, nemlig om de lokale vilkår, nationale transportforhold, internationale konjunkturer, modestrømninger i arkitekturen og meget mere, som teglværkerne var afhængige af.

Det var teglværker og teglgårde, der fremstillede byggematerialerne til de bygninger, der udgør en stor del af vores fysiske kulturarv fra de ældste kirker og slotte, over byernes renæssancehuse, 1800-tallets udflyttergårde og industribygninger, Bedre Byggeskiks boliger til det 20. århundredes moderne bolig- og institutionsarkitektur. Alene af den grund burde teglindustriens historie have bevågenhed.

Danmarks Teglværker - Hedensted Kommune indledes med en oversigt over teglproduktionens historie i kommunens område. Dernæst fortælles historien om de enkelte teglværker

inden for hvert af de 23 sogne, der indgår i Hedensted Kommune, illustreret med billeder og kort. Der var ingen købstad inden for Hedensted kommunens grænser, men dominansen af landdistrikt og stationsbyer er den samme som omkring Horsens. Området havde i midten af 1800-tallet mange små teglværker med en forholdsvis lokal afsætning bl.a. til nye grundmurede udflyttergårde og siden til stationsbyerne. I det 20. århundrede blev de små værker erstattet af få større teglværker med en langt større produktion og et større afsætningsmarked, deriblandt et specialteglværk, der udnyttede den kystnære forekomst af det særlige plastiske lillebæltssler. Bogen vil selvfølgelig have en særlig lokal interesse, men den giver også indblik i den industrielle foretagsomhed og det iværksættereri, som netop teglfremstilling gav mulighed for i hele landet i de forrige århundreders landbrugsdominerede samfund. Bogen vil kunne købes hos boghandlere eller bestilles på Cathrinesminde Teglværk.

Udgiverne skylder stor tak til de støtter, der har bidraget til at finansiere trykningen og dermed til at bevare en viden om grundlaget for landets bebyggelse, som allerede var ved at spredes og glemmes. Tak til Bente Klercke Fonden, DLF Dansk Lokalhistorisk Forening, Hedensted Kommune, Horsens Folkeblads Fond, Kjems Fonden og Schou-Fondet, Palsgaard.

Med venlig hilsen
Torben A. Vestergaard
Museumsinspektør

Danmarks Teglværker - Hedensted Kommune af Verner Bjerge og Jacob Hanquist Petersen.

Serieredaktion: Torben A. Vestergaard

Museum Sønderjylland Cathrinesminde Teglværk i samarbejde med Teglværksinitiativerne i Danmark 2016.

232 sider, ill. 200 kr. ISBN 978-87-89984-39-1

